

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา จังหวัดอุตรดิตถ์ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา จังหวัดอุตรดิตถ์ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ๒) เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา จังหวัดอุตรดิตถ์ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา จังหวัดอุตรดิตถ์ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี การวิจัยครั้งนี้ เป็นวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา จังหวัดอุตรดิตถ์ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน ๑๕๖ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๕๘ วิเคราะห์ข้อมูลการโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามตามสาระสำคัญของแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติแจกแจงความถี่ ผู้วิจัยได้ข้อมูลตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ที่ได้กำหนดไว้ (Data Grouping) จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำมาสรุป อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายมีจำนวน ๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๙ โดยมีอายุระหว่าง ๓๖ – ๔๕ ปี มีจำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๓ อีกทั้งมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีจำนวน ๑๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๓ และมีอาชีพรับจ้าง มีจำนวน ๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๙

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของวัดท่าเสด็จ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของวัดท่าเสด็จ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๗๖๒ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปได้ดังนี้

๑. ด้านวิชาการ ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของวัดท่าเสด็จ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๗๒๖$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๒. ด้านบุคลากร ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของวัดท่าเสด็จ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๔๘๗$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ๒ ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง ๔ ข้อ

๓. ด้านทั่วไป ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของวัดท่าเสด็จ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๘๓๙$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๔. ด้านการอำนวยความสะดวก ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของวัดท่าเสด็จ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการอำนวยความสะดวก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = ๓.๙๙๔$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการทดสอบสมมติฐานความพึงพอใจในการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ สามารถแสดงรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา จังหวัดกาฬสินธุ์

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถสรุปได้ดังนี้

ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา จังหวัดกาฬสินธุ์

๑. **ด้านวิชาการ** พบว่า ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับนักเรียนขาดความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายอยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๖๕ คน รองลงมาคือ ครูขาดความเอาใจใส่ดูแลเกี่ยวกับผลงานของนักเรียนอยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๖๒ คน เด็กมีสมาธิสั้นทำให้ไม่สนใจการเรียนอยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๕๔ คน และนักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ที่อยู่ในอันดับสุดท้ายมีจำนวน ๔๖ คน

๒. ด้านบุคลากร พบว่า ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับครูใช้วิธีการสอนที่ทำให้เด็กเข้าใจยาก อยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๕๗ คน รองลงมาคือ ใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสมกับนักเรียนอยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๕๔ คน ครูบางคนแต่งกายไม่เหมาะสมอยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๔๓ คน และครูบางคนวางตัวไม่เป็นกลางอยู่ในอันดับสุดท้ายมีจำนวน ๔๑ คน

๓. ด้านทั่วไป พบว่า ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับป้ายบอกทางภายในศูนย์ไม่มีความชัดเจน อยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๕๑ คน รองลงมาคือ ขาดการดูแลด้านความปลอดภัยให้แก่นักเรียนอยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๔๗ คน การมาติดต่อกับศูนย์ไม่น่าประทับใจอยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๓๑ คน และการบริการด้านข่าวสารล่าช้าอยู่ในอันดับสุดท้าย มีจำนวน ๒๙ คน

๔. ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับไม่มีเวลาไปส่งเด็กนักเรียนอยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๕๒ คน รองลงมาคือ ห้องน้ำมีจำนวนน้อยและไม่สะอาดอยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๔๘ คน อาหารไม่เพียงพอกับจำนวนเด็กอยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๔๕ คน และน้ำดื่มมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับเด็กนักเรียนอยู่ในอันดับสุดท้าย มีจำนวน ๔๒ คน

ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวินยาศิลาของวัดท่าเสด็จ อำเภอท่ามะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

๑. ด้านวิชาการ พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับควรให้นักเรียนนั่งสมาธิก่อนเข้าห้องเรียน เพื่อเพิ่มสติปัญญาก่อนเข้าห้องเรียนอยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๖๕ คน รองลงมาคือ ควรมีการสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมโดยเน้นการปฏิบัติอยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๕๔ คน ควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับการเรียนของนักเรียนอยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๔๔ คน และควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในอันดับสุดท้าย มีจำนวน ๔๑ คน

๒. ด้านบุคลากร พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับควรมีระเบียบเกี่ยวกับความประพฤติของครูผู้สอนอยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๔๕ คน รองลงมาคือ ควรตั้งกฎระเบียบเกี่ยวกับการแต่งกายของครูอยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๔๐ คน ควรมีการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้แก่ครูอยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๓๒ คน และควรพัฒนาแนวการสอนของครูให้ไปแนวเดียวกันอยู่ในอันดับสุดท้าย มีจำนวน ๒๙ คน

๓. ด้านทั่วไป พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับควรมีมาตรการดูแลความปลอดภัยให้แก่นักเรียนอยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๕๘ คน รองลงมาคือ ควรทำป้ายบอกตำแหน่งและจุดให้บริการภายในศูนย์ชัดเจนอยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๕๓ คน ควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารแก่ผู้ปกครองอย่างทั่วถึงอยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๔๕ คน และควรรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครองอยู่ในอันดับสุดท้าย มีจำนวน ๔๒ คน

๔. ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับควรมีการให้บริการด้านอาหารให้มีความเพียงพอให้มากกว่านี้อยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๕๖ คน รองลงมาคือ ควรมีการจัดรถรับส่งเด็กนักเรียนให้เพียงพอและมีความปลอดภัยอยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๕๒ คน ควรจัดน้ำดื่ม น้ำใช้ที่เพียงพอ สะอาดถูกหลักอนามัย มีจำนวน ๕๐ คน และควรมีการจัดสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ดีมีคุณภาพให้บริการอยู่ในอันดับสุดท้าย มีจำนวน ๓๘ คน

๕.๑.๕ แนวทางในการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา จังหวัดกาญจนบุรี

ผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ดังนี้

๑. แนวทางในการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านวิชาการ ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญได้กล่าวถึงแนวทางในการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา จังหวัดกาญจนบุรี ว่าหน้าที่ของศูนย์พุทธศาสนาวัดท่าเสา คือการให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถใช้หลักธรรมเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต

๒. การบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านบุคลากร ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญได้กล่าวถึงแนวทางในการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา จังหวัดกาญจนบุรี ว่าพระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นครูสอน ต้องทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชน และต้องมีวิธีการสอนที่สามารถให้ข้อคิดแก่เด็กและเยาวชนได้ การเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กต้องดีให้ได้ทั้งความคิดและการกระทำ โดยการสอนให้เด็กรู้ว่าหากเราอยากให้คนอื่นทำดีกับเรา เราก็ต้องทำความดีกับเขาก่อน

๓. แนวทางในการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านทั่วไป ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญได้กล่าวถึงแนวทางในการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา จังหวัดกาญจนบุรี ว่าการจัดบริการแก่นักเรียนและผู้ปกครองในด้านต่างๆ เป็นสิ่งที่ศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา ควรดำเนินการเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง โดยควรจัดกิจกรรมร่วมกับชาวบ้านและผู้นำชุมชน

๔. แนวทางในการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการอำนวยความสะดวก ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญได้กล่าวถึงแนวทางในการบริหารศูนย์พุทธศาสนาวัดท่าเสา จังหวัดกาญจนบุรี ว่าศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดท่าเสา มีการพัฒนาศูนย์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน มี

บรรยากาศที่สะอาด สว่าง สงบอีกทั้งการเรียนการสอนเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของศูนย์เน้นที่
 ความประพฤติของเด็กและเยาวชน

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของวัดท่าเสด็จ อำเภอด่าน
 มะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ตามขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ใน ๔ ด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

๑. ด้านวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัน
 อาทิตย์ของวัดท่าเสด็จ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ใน
 ระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า
 ผู้ปกครองที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธ
 ศาสนาวันอาทิตย์ของวัดท่าเสด็จ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัย
 สำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า ทุก
 ประเด็นมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยประเด็นที่มีความความคิดเห็นสูงสุด คือ ศูนย์มีกิจกรรมการ
 เรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด และศูนย์ให้ความร่วมมือกับชุมชนในการสนับสนุน
 ส่งเสริมงานวิชาการด้านต่างๆ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับนักเรียนขาดความรับผิดชอบงานที่ได้รับ
 มอบหมาย ครูขาดความเอาใจใส่ดูแลเกี่ยวกับผลงานของนักเรียน แนวทางแก้ไขควรให้นักเรียนนั่ง
 สมาธิก่อนเข้าห้องเรียน เพื่อเพิ่มสติปัญญา และควรมีการสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมโดย
 เน้นการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูโสภณธรรมวิจารณ์ (ทรงพล อัสภาโร)** ได้วิจัย
 เรื่อง “ความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
 ปาโมกข์วิทยาภูมิ จังหวัดอ่างทอง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนในการ
 เผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนปาโมกข์วิทยาภูมิ เพื่อเปรียบเทียบความพึง
 พอใจของนักเรียนโดยจำแนกตามเพศ อายุและระดับชั้น เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการ
 เผยแผ่พระพุทธศาสนาดำเนินการวิจัยโดยวิธีวิจัยเชิงสำรวจ ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจ
 ของนักเรียนในการเผยแผ่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียน
 จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า นักเรียนที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการเผยแผ่
 พระพุทธศาสนาแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านเนื้อหาสาระของวิชา
 พระพุทธศาสนา ปัญหาได้แก่ บรรยากาศในการสอนไม่ดีและเนื้อหาสาระของพระพุทธศาสนาไม่มี
 ความชัดเจน ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรจัดเตรียมสถานที่ให้เหมาะสมต่อการเรียนและเพิ่มเนื้อหาสาระ
 ให้สอดคล้องกับวิชามากขึ้นด้วยด้านเทคนิควิธีการใช้สื่อการสอนปัญหาได้แก่จอภาพเล็กไปสื่อกว้างมาก

อุปกรณ์การสอนเก่าไม่มีกิจกรรมให้ทำเลยข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรเปลี่ยนจอภาพให้ใหญ่ขึ้น ควรหาสื่อและอุปกรณ์การสอนใหม่ ๆ และจัดกลุ่มให้ทำกิจกรรมมากขึ้น^๑

๒. ด้านบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดอาทิตยของวัดท่าเสด็จ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านงานบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายมีอายุระหว่าง ๓๖ – ๔๕ ปี มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และมีอาชีพรับจ้าง ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า ผู้ปกครองที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดอาทิตยของวัดท่าเสด็จ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ๒ ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง ๔ ข้อ โดยประเด็นที่มีความความคิดเห็นสูงสุดคือ ผู้บริหารและครูศึกษามีความคิดก้าวหน้าทันสมัย ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับครูใช้วิธีการสอนที่ทำให้เด็กเข้าใจยาก ขาดการจัดทำแผนการเรียนก่อนทำการสอนการสอน ขาดการวางตัวเป็นบุคคลต้นแบบของนักเรียนและครูวางตัวไม่เป็นกลาง ข้อเสนอแนะ ควรมีกฎระเบียบเกี่ยวกับความประพฤติของครู โดยตั้งกฎระเบียบเกี่ยวกับการแต่งกายของครู และควรมีการฝึกฝึกรอบรอบเพื่อพัฒนาความรู้แก่ครูเพื่อพัฒนาแนวการสอนของครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระสุรเชษฐ์ สุรเชฐโจ (หนูเอี่ยม)** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวัดอาทิตยในภาค ๑” ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยครูส่งรายงานผลการเรียนของนักเรียนได้ไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด รองลงมาคือ ครูไม่ได้จัดทำแผนการสอน แนวทางในการพัฒนา คือ ศูนย์ฯ ควรสนับสนุนครูผู้สอนให้ได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการสอนใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับผู้บริหารควรที่จะมีการติดตามและประเมินผลหลักสูตร และควรมีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสม สำหรับในด้านการบริหารศูนย์ฯ ควรจะพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอน การผลิตสื่อ การวัด และประเมินผล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน^๒

๓. ด้านทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวัดอาทิตยของวัดท่าเสด็จ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบริหารทั่วไป โดยภาพ

^๑พระครูโสภณธรรมวิจารณ์ (ทรงพล อัสสุโร), “ความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนปทุมธานีวิทยาคม จังหวัดอ่างทอง”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^๒พระสุรเชษฐ์ สุรเชฐโจ (หนูเอี่ยม), “การพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวัดอาทิตย ในภาค ๑”, **วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๓).

รวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า ผู้ปกครองที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารศูนย์ศึกษา พุทธศาสนวันอาทิตย์ของวัดท่าเสด็จ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า ทุกประเด็นมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยประเด็นที่มีความความพึงพอใจสูงสุดคือ ศูนย์จัดทำข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ โดยการประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง มีค่าเฉลี่ย ๔.๑๙๘ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาประยอม กลยาโณ (ลุ่มไ้มล์)** ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาใน ๖ ด้าน พบว่าทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งถือว่าเป็นผลลัพท์ที่ดีและน่าพอใจเป็นอย่างยิ่ง แต่ยังมีบางส่วนในแต่ละด้านที่นักเรียนส่วนน้อยได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข มีดังนี้ ๑) ปัญหาและอุปสรรคคือ ครูไม่เป็นกลางมีความสนิทสนมกับนักเรียนมากเกินไปขาดความน่าเชื่อถือ ไม่มีความพร้อมในการสอนสอน เนื้อหามากเกินไป มีสื่อประกอบน้อยสอนไม่ค่อยเข้าใจ ไม่สนุกสนานกิจกรรมไม่ค่อยมี ๒) แนวทาง การสอนศีลธรรม คือครูควรจะทำตัวให้เป็นกลาง อย่าสนิทสนมกับนักเรียนมากเกินไป หมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอทำตัวให้น่าเชื่อถือ เตรียมความพร้อมก่อนที่จะสอน สอนเนื้อหาให้ครอบคลุมและชัดเจนเข้ากับปัจจุบัน ควรจะมีสื่อประกอบหาแนวทางสอนให้เข้าใจสร้างบรรยากาศให้สนุกสนาน กิจกรรมต้องหลากหลาย^๓

๔. ด้านการอำนวยความสะดวก ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการบริหารศูนย์ศึกษา พุทธศาสนวันอาทิตย์ของวัดท่าเสด็จ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการอำนวยความสะดวก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า ผู้ปกครองที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนวันอาทิตย์ของวัดท่าเสด็จ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนวันอาทิตย์ของวัดท่าเสด็จ อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีความพึงพอใจสูงสุดคือ อาคารมีความแข็งแรงปลอดภัย มีการปรับปรุงและซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้ มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๒๐ ปัญหาและอุปสรรค ห้องน้ำมีจำนวนน้อยและไม่สะอาด อาหารไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก

^๓พระมหาประยอม กลยาโณ (ลุ่มไ้มล์), “การศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

และน้ำดื่มมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับเด็กนักเรียน ข้อเสนอแนะควรมีการให้บริการด้านอาหารให้มีความเพียงพอ ควรมีการจัดรถรับส่งเด็กนักเรียนให้เพียงพอและมีความปลอดภัย และควรจัดน้ำดื่มน้ำใช้ที่เพียงพอ สะอาดถูกหลักอนามัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาจตุพร ญาณวโร (คำพูน)** ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตจังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมทั้ง ๖ ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านอาคารสถานที่และด้านระยะเวลาอยู่ในระดับดี การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามสถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา และ ตำแหน่งในการบริหารงานและประสบการณ์ทำงาน พบว่าในด้านสถานภาพ อายุและประสบการณ์ทำงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้^๔

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของวัดท่าเสาตั้ง อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี” มีข้อเสนอแนะที่มาจากผลการวิจัย สามารถสรุปได้ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ๑) ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ควรมีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ๒) คณะสงฆ์ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ควรมีการปลูกฝังเยาวชนเกี่ยวกับหลักธรรมในการดำรงชีวิตในภาคปฏิบัติ
- ๓) ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ควรมีการอบรมครูผู้สอนเพื่อพัฒนาด้านเทคนิคการสอน
- ๔) ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ควรให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่สร้างศรัทธาในพระพุทธศาสนา

^๔พระมหาจตุพร ญาณวโร (คำพูน), “ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตจังหวัดนนทบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- ๑) ครูผู้สอนควรมีการวางแผนและจัดเตรียมเนื้อหาก่อนดำเนินการจัดการเรียนการสอน
- ๒) ครูผู้สอนควรมีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อนำผลมาพัฒนาปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ
- ๓) ครูผู้สอนควรมีการเปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนการสอนโดยการนำเด็กและเยาวชนไปศึกษานอกสถานที่
- ๔) ครูผู้สอนควรมีการพัฒนาการเรียนการสอนด้านสื่อต่างๆ ให้มีความทันสมัย เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับเด็กนักเรียน

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- ๑) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจในการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนวันอาทิตย์ในเขตพื้นที่ใกล้เคียง
- ๒) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาปัญหาเชิงลึกด้วยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขปัญหาและเพื่อการพัฒนาการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนวันอาทิตย์ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป
- ๓) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการบริหารศูนย์ศึกษาพุทธศาสนวันอาทิตย์